

Aitu ganāmpulki Latvijā*

Šķirne	Kopējais dzīvnieku skaits	Aitu māšu skaits	Ganāmpulku skaits, kur reģistrēts kāds šīs šķirnes dzīvnieks
Haidšnukes ragainā pelēkā	273	100	19
Tekselas	1415	513	96
Dorperas	536	197	57
Beļģu piena	6	6	1
Vācijas merino vietējā	2375	1014	203
Jakobs	20	5	2
Lietuvas melngalve	1	1	1
Vācijas melngalve	1	1	1
Sufolkas	526	159	65
Šarolē	460	138	35
Igaunijas tumšgalve	2	1	2
Ostfrīzijas piena	70	20	7
Soa	87	42	5
Lakonas	6	4	1
Oksforddaunas	477	225	50
Gotlandes	18	18	4
Gaļas šķirņu krustojums	712	163	90
Krustojums	76 977	25 666	2850
Swifter	4	3	1
Latvijas tumšgalve	31 313	14 883	1081
Romanovas	4055	1972	281
Dorsetas	84	47	11
Igaunijas baltgalve	40	27	10
Somijas landrase	240	223	1
Il de France	548	239	29
Pavisam	120 248	45 667	4903

* Pēc stāvokļa uz 2020. gada 1. jūliju

Redzu, ka aitkopība ir vidi saudzējoša un cilvēkam draudzīga nozare. Nenotiek ļoti intensīva saimniekošana. Mums ir saprašana, ka bioloģiskā saimniekošana ir ganišana. Tā nav. Francijā lielajos uzņēmumos aitu mātes ganās vienas pašas un ar jēriem. Kad jēru atšķir, to ievieto kūti un divu mēnešu laikā nobaro ar bioloģiski izaudzēto kombinēto lopbarību. Tās sastāvā ir graudi, enerģijas augi, piemēram, kukurūza, faktiski viņi gatavo maisījumu no bioloģiski audzētiem produktiem. Viņi saka – bioloģisks nav vien tas, kas septiņus mēnešus skraida pa ganībām! Mums arī neviens nav aizliedzis rīkoties tāpat kā Francijā. Neviens Latvijā līdzīgi nerīkojas tāpēc, ka mums bioloģiskais produkts nav dārgāks par parasto. Kad būs marķējums *bioloģisks jērs* un cena būs augstāka nekā konventionālajam jēram, sāks to darīt. Nobarošana kūti produktā sadārdzina. Tā ātrā tempā dod iespēju pārdot augstas kvalitātes dzīvnieku.

Aitkopībā darbojas divi modeļi. Viens – *aita plaujmašīna*, tad nekāds cits produkts nevar iznākt, vien bioloģisks, jo dzīvnieks visu vasaru patērē vien ganību zāli. Otrs modelis tomēr ir nobarošana – tā vairs nav plaujmašīna. Es atšķiru jēru un to intensīvāk nobaroju ar bioloģisko barību. *Dobeles dzirnavnieks* pat-

laban piedāvā bioloģisko kombinēto spēkbarību. Divos mēnešos var nobarot. Cena gan ir nepaceļama.

Franču kolēģi teica, ka jebkuru šķirni var audzēt ar bioloģisko metodi, jautājums ir par ēdināšanu. Intensīvai šķirnei ir jādodomā, kādus maisījumus gatavos, lai tā parādītu savu potenciālu. Ēdināšana ir visa pamatā.

D. B.: – Ar bioloģiskajām metodēm ražotais produkts tomēr ir dārgāks nekā konventionāli ražotais. Ja pats spēj atrast tirgu un pārdot dzīvnieku kā bioloģisko, tad var cenu noteikt. Kautuvēm ir vienalga, ir vai nav bioloģiskais sertifikāts.

Ja darbojas kooperatīvs, pērk vienādus liemeņus, piegādātājam ir jānodrošina kvalitāte. Loks tad aiziet pareizajā ritenī. Kādam ir jāuzņemas iniciatīva izveidot kooperatīvu un darīt šo darbu. Asociācija to nedarīs. Mēs varam izteikt aicinājumu saviem biedriem audzēt kvalitatīvus dzīvniekus. Nevaram noteikt viņiem augstāku iepirkuma cenu. Kooperatīvs to varētu. Latvijā nerunāt par kooperāciju būtu ļoti muļķīgi, esam ļoti mazi. Vajadzētu kooperēties Baltijas valstu līmenī. Igaunijā kooperācija darbojas, viņi piedāvāja mums sadarboties. Problēma ar Covid-19 iecirca stagnācijas robu sadarbības izaugsme.

Patlaban nekas uz priekšu nekust. Šajā gadā ir neiespējami kaut ko darīt, lielākā daļa jēru ir pārdota. Var sākt sarunas par nākamo gadu.

– **Kādas redzat nozares izaugsmes iespējas?**

D. B.: – Man kā aitkopim un asociācijas vadītājam šķiet, ka nozarei ir milzīgs potenciāls. Ir jāsadarbojas politikā, sabiedrībai ir jābūt audzinātai, saimniekiem visiem kopā ir jāstrādā un jāsadarbojas, jāzina, ko vajag Latvijas tirgum piedāvāt. Svarīgi – vai valdība ir gatava mūs atbalstīt līdz kaut kādam līmenim, kad tālāk atbalstu nevajadzēs. Mēs paši kaut kā kuļamies. Ir kārtīgi pionieri, kas tur 800 aitas, nav dzirdēts, ka viņiem sokas slikti. Vai viņiem ir grūti? Nedomāju, ka viegli. Viņi redz izaugsmes iespējas, tāpēc kopj savu ganāmpulku.

D. K.: – Mēs vēlamies, lai Latvija ir zaļa. Arī ES to vēlas. Bet par zaļumu arī ir jāmaksā, ja maz darbosimies ražošanā. Vai no sakopšanas saimniekam būs ienākumi? Ja nebūs, viņu izstumj no laukiem. Vai mums saimniekiem par zaļo vidi samaksā? Intensīvajiem ražotājiem šos maksājumus nevajag. Intensīvajiem graudu audzētājiem kaut kad vajadzētu noraut stopkrānu un beigt trakošanu. Ja plānojam kult no viena ha 8–9 tonnas graudu, kāda kļūst zeme? Vai domājam, kas aiz mums paliek? Vai ir tikai svarīga makā iekritusi nauda? Līdzīgi kā ar govīm. Var 20 000 kg piena vienā laktācijā slaukt, bet tad dzīvnieks dzīvo pusotru laktāciju. Vai mums to vajag? Kāpēc tā rīkojamies? No zaļuma nekas vairs nav palicis.

Mazie saimnieki ir otrs samezģlojums. Esam zaļi arī tāpēc, ka daudz ir mazo saimnieku. Vai var neierobežot saimniecību lielumu? Lauki kļūst tukši. Viena skaista muiža 4000–5000 ha lielā platībā? Virzāties uz šādu modeli? Vai vajag šādus laukus? Kur paliek augu sekas ievērošana? Kas vispār notiek ar laukiem? Uztrauc šī tendence, tā liek domāt – kurp mēs lauksaimniecībā ejam? Nesaprotu. Naudas kāre mūsu saimniekus ir ļoti, ļoti pārākusi. Mazās saimniecības skaita katru centu, lielajām nav svarīgi, kurā brīdī ienāk atbalsta maksājumi.

D. B.: – Par zaļo vidi patlaban saimniekiem nemaksā. Visvairāk man bažas ir par to, ka mūsu lauksaimniecība kļūst ļoti industriāla. Tas ir ļoti bīstami mazai valstij. Lielie ražotāji pārņem mazos ražotājus. Tas ir politisks jautājums. It kā sabiedrības nauda nonāk lauksaimniecībā, tomēr valdības līmenī par sabiedrības interesēm nedomā. Ja katram otrajam latvietim vaicātu – vai vēlaties skaitus bioloģiskos laukus vai industriālo lauksaimniecību, aptaujā noteikti vismaz 70% cilvēku atbildēs, ka vēlas redzēt bioloģisko daudzveidību. Politikā lemj pilnīgi pretēji. **a**